

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

**Педагогічний факультет
кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи**

**СИЛАБУС
ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
«СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА РЕГУЛЯЦІЯ ПОВЕДІНКОВИХ
ДЕВІАЦІЙ»**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітня програма «Соціальна педагогіка»

Спеціальність 231 Соціальна робота

Галузь знань 23 Соціальна робота

Затверджено на засіданні кафедри
соціальної педагогіки та соціальної роботи
Протокол №1 від «28» серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023 р.

1. Загальна інформація	
Назва освітнього компонента	Соціально-педагогічна регуляція поведінкових девіацій
Викладач (-і)	Зозуляк-Случик Роксоляна Василівна, доктор педагогічних наук, професор
Контактний телефон викладача	0508157946
E-mail викладача	roksoliana.zozuliak@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Лекції, семінарські, практичні, самостійна робота, інтерактивні елементи, онлайн консультування і т.п.
Обсяг дисципліни	90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/index.php
Консультації	<i>Очні консультації:</i> за попередньою домовленістю кожна друга середа з 13.30 до 15.00 <i>Онлайн консультації:</i> за попередньою домовленістю Viber (+380508157946) в робочі дні з 9.30 до 17.30
2. Анотація до освітнього компонента	
<p>Програма вивчення вибіркової дисципліни «Соціально-педагогічна регуляція поведінкових девіацій» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Соціальна педагогіка» підготовки магістерського освітнього рівня.</p> <p>Предметом вивчення освітнього компонента є практичні основи профілактики девіантної поведінки дітей і молоді та зв'язок їх із соціально-педагогічною наукою і практикою.</p> <p>Структуру освітнього компонента становлять змістові модулі:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ І МОЛОДІ ЯК ОБ'ЄКТА СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІНОЇ ПРОФІЛАКТИКИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ І МОЛОДІ. 	
3. Мета та цілі освітнього компонента	
<p>ознайомити студентів зі змістом соціально-педагогічної профілактики девіантної поведінки, шляхами та способами її проведення; сприяти глибокому засвоєнню прикладного характеру профілактичного напрямку соціально-педагогічної діяльності, що спрямований на попередження відхилень у поведінці, корекцію відхилень у поведінці особистості; обґрунтування методологічної і теоретичної основи профілактики.</p> <p>Цілі: охарактеризувати предмет, функції і завдання профілактики</p>	

девіантної поведінки; виокремити головні аспекти здійснення попередження соціальних відхилень, корекції, реабілітації особистості, якій притаманні ці відхилення; розкрити особливості впливу соціально-педагогічних, психологічних та економічних чинників на девіації поведінки підлітків і молоді; охарактеризувати сучасні теорії та концепції формування здорового способу життя.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі соціальної роботи або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 9. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 10. Здатність працювати в команді.

Фахові компетентності (ФК):

ФК 7. Здатність до професійної рефлексії.

ФК 17. Здатність вивчати сучасні суспільні проблеми з метою діагностування, прогнозування, надання соціально-педагогічної допомоги й підтримки та здійснення різних напрямів соціально-педагогічної діяльності.

Програмні результати навчання ПРН 13. Демонструвати ініціативу, самостійність, оригінальність, генерувати нові ідеї для розв'язання завдань професійної діяльності.

ПРН 21. Застосовувати сформовані компетентності при вирішенні соціально-педагогічних завдань; здійснювати критичний відбір технологій відповідно до характеру проблем соціально-педагогічної практики.

5. Організація навчання

Обсяг освітнього компонента

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	8
семінарські заняття	22
самостійна робота	60

Ознаки освітнього компонента

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/ вибірковий
3	231 Соціальна робота	2	вибірковий

Тематика освітнього компонента

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб
Тема 1. Актуальні проблеми запобігання девіантна поведінка дітей і молоді	4		8
Тема 2. Адиктивна поведінка як вид девіацій у	4		6

сучасній Україні				
Тема 3. Профілактика булінгу як соціально-педагогічна проблема		2	6	
Тема 4. Профілактика злочинності як соціально-педагогічна проблема		2	6	
Тема 5. Екстремальні види спорту (небезпечні селфі, зачепінг). Профілактика		2	6	
Тема 6. Профілактика наркозалежності дітей та молоді		2	5	
Тема 7. Профілактика алкоголезалежності дітей та молоді		2	5	
Тема 8. Запобігання токсикоманії – завдання профілактичної діяльності соціального педагога		2	3	
Тема 9. Профілактика тютюнопаління дітей та молоді		2	3	
Тема 10. Запобігання агресивної поведінки – завдання профілактичної діяльності соціального педагога		2	3	
Тема 11. Запобігання ігроманії – завдання профілактичної діяльності соціального педагога		2	3	
Тема 10. Профілактика проституції як соціально-педагогічна проблема		2	6	
Тема 11. Профілактика суїцидальної поведінки		2	4	
6. Система оцінювання освітнього компонента				
Загальна система оцінювання освітнього компонента	Накопичування балів під час вивчення дисципліни			
	Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів		
	Семінарське/практичне заняття	45		
	Самостійна робота	10		
	Контрольна робота	45		
	Максимальна кількість балів	100		
Вимоги до письмових робіт	Неприпустимі плагіат та списування. Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення. Студенти повинні виконати контрольну роботу.			

	<p>перевірки здатності(ей) продемонструвати розуміння питань використання навчальної літератури та інших джерел інформації, продемонструвати практичні навички, здатність застосовувати та інтегрувати отримані знання (поєднаємо теорію та практику з тим, як це знадобиться у професії), що складається з тестових питань, практичного та творчого завдань.</p> <p>На кожен семінар студенти повинні прочитати необхідну навчальну та наукову літературу, законспектувати необхідні цитати, які дають відповіді до семінарських питань, вивчити відповідний матеріал із підручників, виконати практичні завдання (зазначено біля кожного семінарського заняття).</p>
Семінарські заняття	Максимальна оцінка – 45 балів
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Виконання 50 % завдань.</p> <p>Вчасно виконано самостійну роботу та написана контрольна робота.</p> <p>Зарахування пропущених занять без поважних причин відбувається впродовж наступних двох тижнів після пропущеного заняття за допомогою методів усного опитування чи тестування).</p>
Підсумковий контроль	У формі тестів на дистанційній платформі.
7. Політика освітнього компонента	
<p>При організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника студенти, викладачі, методисти та адміністрація діють відповідно до: Положення про самостійну роботу студентів; Положення про організацію освітнього процесу; Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів; Положення про практику студентів; Положення про рейтингову систему оцінювання знань; Положення про академічну доброчесність; Положення про екзамени та заліки; Положення про укладання та контроль за виконанням договору про надання освітніх послуг; Положення про внутрішнє забезпечення якості освіти.</p> <p>Також неприпустимі плагіат та списування.</p> <p>Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове.</p> <p>Пропуски практичних занять відпрацьовуються наступним чином: опрацювання теми, а також виконання вправ із теми.</p> <p>Якщо студент пропустив (не відпрацював) більше 50% занять, він повинен скласти тести (Тести) і тільки за цієї умови буде допущений до складання заліку.</p> <p>Обов'язковим є для отримання допуску до заліку є відвідування більш 50% занять, написання контрольної роботи та виконання самостійної роботи.</p> <p>На заняттях потрібно бути активними, творчими, не боятися запитувати та відстоювати свою думку.</p>	
8. Рекомендована література	
Базова	
1. Агарков О. А. Соціальна реклама як інструмент профілактики негативних явищ в українському суспільстві: регіональний аспект. Український соціум. 2013. № 4 (47). С. 151–160.	

2. Важковиховуваність: сутність, причини, реабілітація : Навчальний посібник для соціальних педагогів та практичних психологів / За ред. О. Пошкової. Суми : Університетська книга, 2009. 346 с.
3. Зозуляк-Случик Р. В. Етика соціальної роботи : навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. Івано-Франківськ : НАІР, 2019. 204 с.
5. Капська А. Й Соціальна педагогіка : Навчальний посібник. К., 2011. 488с.
6. Максимова Н.Ю. Психологія девіантної поведінки : Навчальний посібник. К.: МАУП, 2011. 520 с.
7. Парфанович І.І. Соціальна профілактика: Курс лекцій. Тернопіль: ТДПУ, 2019. 159 с.
8. Пенішкевич О., Тимчук Л. Соціальна педагогіка: Модульна технологія вивчення навчального курсу. Навчальний посібник. Чернівці: рута, 2007. 336 с.
9. Превентивна педагогіка : практикум. К. : Педагогічна думка, 2013. 308 с.
10. Профілактика правопорушень серед неповнолітніх, реабілітація дітей, які перебувають у конфлікті з законом : Методичні матеріали для тренера / Авт.упор. І. Д. Зверева, О. А. Лещенко, В. П. Лютий, Н. Ю. Максимова, І. В. Носач, О. В. Павлик; За заг.ред. І. Д. Зверевої. К., 2007. 60 с.
11. Профілактика ВІЛ/СНІДу та ризикованої поведінки серед вихованців притулків для неповнолітніх: збірка інформаційних, методичних, ілюстративних матеріалів для спеціалістів / За заг. ред. Т.В. Журавель, Т.Л. Лях; Авт.упор.: Безпалько О.В., Виноградова О.А., Журавель Т.В., Лозован О.М., Лютий В.П., Лях Т.Л. К. 2004. 102 с.
12. Соціальна педагогіка: Навчальний посібник / За ред. А. Капської. К., 2006. 264 с.
13. Соціальна робота: Технологічний аспект / за ред. проф. А. Й. Капської. К.: ДЦССМ, 2004. 364 с.
14. Фіцула М.М. Відхилення у поведінці неповнолітніх: шляхи їх попередження та подолання: Навчально-методичний посібник. Тернопіль: Навчальна книга. Богдан, 2008. 432 с.

Допоміжна

1. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи (модульний курс дистанційного навчання) / За заг. ред. А. Капської. К., 2012. 164 с.
- Абетка соціального педагога / Укладач В. В. Волканова. Х.: Вид. група «Основа», 2011. 235 с.
2. Агарков О. А. Соціальна реклама як інструмент профілактики негативних явищ в українському суспільстві: регіональний аспект. Український соціум. 2013. №. 4. С.151-160. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Usoc_2013_4_15 (дата звернення: 21.08.2021)
3. Аліпа В. В. Аустріч-робота як засіб формування здорового способу життя у молоді.
4. Дуб В. Діяльність служби «Телефон довіри»: тексти лекцій [для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти напряму підготовки «Психологія»]. Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2018. 88 с.
5. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / За заг. ред. проф. І. Д. Зверевої. Київ, Сімферополь: Універсум, 2012. 536 с.
6. Зобенко Н.А. Соціальна профілактика девіантної поведінки неповнолітніх: Методичні рекомендації для студентів спеціальностей «Соціальна педагога» та «Початкова освіта». Черкаси, 2012. 63с.
7. Зозуляк Р. Вплив мікрофакторів соціалізації на важковиховуваність у дітей. Обрії. 2007. № 2. С. 22–24.
8. Зозуляк Р. В., Берладіна Н. М. Подолання безпритульності шляхом діяльності притулку для неповнолітніх. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції. «Наукові дослідження – теорія та експеримент 2007». Матеріали другої міжнародної науково-практичної конференції. Полтава: ІнтерГрафіка, 2007. С. 51–55.
9. Зозуляк Р. Дистантна сім'я як фактор важковиховуваності дітей молодшого шкільного віку. Науковий вісник Чернівецького ун-ту: 36. наук. пр. Вип. 444. Педагогіка та психологія. Чернівці: Рута, 2009. С. 57–62.
10. Зозуляк Р., Котів Н. Важковиховуваність молодших школярів – як наслідок виникнення сімейних деструкцій. Соціальний педагог. 2008. № 10. С. 38–40.
11. Зозуляк Р.В. Вплив сімейних деструкцій на виникнення важковиховуваності у дітей молодшого шкільного віку. Uwarunkowania, profilaktyka i resocjalizacja aspoecznych zachowan dzieci i mlodziezy. Warszawa: Salezjanskie, 2010. С.36–43.
12. Зозуляк-Случик Р., Мошків М. Особливості соціально-педагогічної профілактики правопорушень у підлітковому середовищі: Матеріали VIII міжнародної конференції «Veda a technologie : krok do

- budoucnosti – 2012». Dil 18. Pedagogika : Praha. 2012. С. 75–78.
13. Зозуляк-Случик Р.В. Підготовка майбутніх соціальних педагогів до профілактичної роботи з дезадаптованими дітьми. Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету ім. І. Огієнка / за ред. Л. Мельник, В. Співака. Вип. XVI. Серія: соціально-педагогічна. Кам'янець-Подільський: ПП Медобори-2006, 2011. С. 74–81.
 14. Зозуляк-Случик Р.В. Предотвращение асоциального поведения студенческой молодежи в высших учебных заведениях. Профилактика социальных отклонений молодежи: правовой, психологический и социально-педагогический аспекты: Сборник материалов Международной заочной научно-практической конференции 5 апреля 2010 года / Отв. ред. В. А. Попов. Владимир: ВГГУ, 2010. С. 91–94.
 15. Зозуляк-Случик Р. Особливості формування ціннісних орієнтацій підлітків. Україна на шляху державотворення: історія та сучасність : Всеукраїнська науково-практична конференція, 26 травня 2016 р. Х. : ХДУХТ, 2016. С. 159–161.
 16. Зозуляк-Случик Р. Особливості соціальної профілактики дитячої дезадаптованості. Збірн. наук. праць Кам'янець-Подільського нац. Університету ім. Івана Огієнка Вип. XXVI. Серія: соціально-педагогічна. 2006, 2016. С. 76-85.
 17. Зозуляк-Случик Р., Тисяк М. Чинники злочинної поведінки у підлітковому середовищі. Теоретичні, методичні і практичні проблеми соціальної педагогіки та соціальної роботи : тези доповідей I Всеукраїнської науково-практичної конференції. Івано-Франківськ : НАІР, 2016. С. 18–22.
 18. Зозуляк-Случик Р., Федорак Х. Засоби масової інформації сьогодення: маніпулятивний вплив на особистість. Теоретичні, методичні і практичні проблеми соціальної педагогіки та соціальної роботи : тези доповідей I Всеукраїнської науково-практичної конференції. Івано-Франківськ : НАІР, 2016. С. 22–25.
 19. Зозуляк-Случик Р. Попередження девіантної поведінки студентської молоді у вищих навчальних закладах. Професійна підготовка та діяльність працівників соціальної сфери з вразливими категоріями населення в умовах загострення соціальних конфліктів : матеріали міжвузівського науково-практичного семінару Х. : ХГПА, 2016. С. 7–9.
 20. Зозуляк-Случик Р. Мороз У. Соціокультурні чинники детермінації насильства між підлітками. Теоретичні, методичні і практичні проблеми соціальної педагогіки та соціальної роботи : тези доповідей II Всеукраїнської з міжнародною участю науково-практичної конференції. Івано-Франківськ : НАІР, 2017. С. 13–18.
 21. Зозуляк-Случик Р., Лужна Т. Соціально-педагогічні умови профілактики насилля серед дошкільників. Теоретичні, методичні і практичні проблеми соціальної педагогіки та соціальної роботи : тези доповідей II Всеукраїнської з міжнародною участю науково-практичної конференції. Івано-Франківськ : НАІР, 2017. С. 157–160.
 22. Зозуляк-Случик Р. Особливості деструктивного впливу засобів масової інформації та творів художньої літератури на формування агресивної поведінки старшокласників. Освітній простір України : науковий журнал ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». 2017. Вип. 10. С. 114–120.
 23. Зозуляк-Случик Р. Червак Р. Теоретичні аспекти формування здорового способу життя. *Теоретичні, методичні та практичні проблеми соціальної роботи : тези доповідей III Всеукр. з міжнар. участю наук.-практ. конф. (Івано-Франківськ, 19 квітня 2018).* Івано-Франківськ, 2018. С. 43–46.
 24. Зозуляк-Случик Р. Особливості соціально-педагогічної профілактики віктимності у середовищі підлітків. Джерела. 2018. № 1–4. С.66–68.
 25. Зозуляк-Случик Р. Особливості конфліктної поведінки у дітей старшого шкільного віку. Джерела. 2018. № 1–4. С.68–90.
 26. Зозуляк-Случик Р., Гавриш М. Особливості віктимної поведінки підлітків. Теоретичні, методичні та практичні проблеми соціальної роботи : тези доповідей IV всеукр. з міжнар. участю наук.-практ. конф., м. Івано-Франківськ, 19 квітня 2019 р. Івано-Франківськ : НАІР, 2019. С. 191–194.
 27. Зозуляк-Случик Р., Довбенюк С. Реабілітація як фактор профілактики відхилень у поведінці підлітків. Теоретичні, методичні та практичні проблеми соціальної роботи : тези доповідей IV всеукр. з міжнар. участю наук.-практ. конф., м. Івано-Франківськ, 19 квітня 2019 р. Івано-Франківськ : НАІР, 2019. С. 195–198.
 28. Зозуляк-Случик Р., Рибій А. Особливості конфліктів у юнацькому віці. Теоретичні, методичні та практичні проблеми соціальної роботи : тези доповідей IV всеукр. з міжнар. участю наук.-

- практ. конф., м. Івано-Франківськ, 19 квітня 2019 р. Івано-Франківськ : НАІР, 2019. С. 198–202.
29. Roksolyana Zozulyak-Sluchyk [Regulation of Behavioral Deviations in the Youth Environment](#). Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University. 2021. Vol 8. No 1. P. 165–173.
30. Моделювання та впровадження програм щодо формування здорового способу життя. Київ, 2012. 160с.
31. Поліщук В. А., Гайдамашко І. А., Пришляк О. Ю. Професійна підготовка майбутніх соціальних педагогів до профілактики агресії підлітків. Теорія та практика профілактичної роботи з дітьми, схильними до девіантної поведінки: український і міжнародний досвід: монографія. Тернопіль, Осадца Ю.В, 2018. С. 239-250.
32. Поліщук В. А. Професійна підготовка фахівців соціальної сфери: зарубіжний досвід. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2012. 178 с.
33. Профілактика правопорушень серед неповнолітніх, реабілітація дітей, які перебувають у конфлікті з законом : Методичні матеріали для тренера / Авт. упор. І. Д. Зверева, О. А. Лещенко, В. П. Лютий, Н. Ю. Максимова, І. В. Носач, О. В. Павлик; За заг. ред. І. Д. Зверевої. К., 2007. 60 с.
34. Харченко С. Я. Соціально-педагогічне консультування : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С. Я. Харченко, Н. П. Краснова, Я. І. Юрків ; Держ. закл. „Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка”. Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2012. 403 с.
35. Фірсова І. М. Етапи рекламно-інформаційної діяльності соціального педагога. Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. 2013. № 23 (282). Ч. І. С. 115-121.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України: zakon.rada.gov.ua
2. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики України : <http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/index>.
3. Офіційний сайт Кабінету міністрів України : [http://www.kmu.gov.ua/..](http://www.kmu.gov.ua/)
4. Офіційний сайт Мережі аналітичних центрів України : <http://www.intellect.org.ua/>.
5. Офіційний сайт Державної служби зайнятості України: <http://www.dcz.gov.ua/control/uk/index>.
6. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 231
7. Соціальна робота для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishchaosvita/zatverdzeni%20standarty/2019/04/25/231-sotsialna-robota-bakalavr.pdf>
8. Професійний стандарт «Соціальний працівник» (Проект). Міністерство соціальної політики України. URL: https://www.msp.gov.ua/files/project_normativnyh_documentov/p-sp.doc
9. Професійний стандарт «Соціальний працівник» (допоміжний персонал). Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільськогосподарства України (від 18.06.2020р. №1149). URL: <https://www.me.gov.ua/Files/GetFile?lang=uk-UA&fileId=b29addb8-9119-433ebcf6-c0cec2bc738>
10. Професійний стандарт «Соціальний робітник». Наказ Міністерства соціальної політики України (від 15.08.2019р. №1243). URL: <https://www.me.gov.ua/Files/GetFile?lang=uk-UA&fileId=8cc080eb-ab16-4c4ea7f8-30048eecd6>
11. Спільнота активних освітян: vseosvita.ua

Зозуляк-Слущик Роксоляна Василівна,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри соціальної педагогіки
та соціальної роботи